

COMMISSIE VOOR DE
BESCHERMING VAN DE
PERSOONLIJKE LEVENSSFEER

ADVIES Nr 23 / 97 van 11 september 1997

O. ref. : A / 97 / 019

BETREFT : Ontwerp van koninklijk besluit waarbij aan de Katholieke Universiteit Leuven en aan de "Université catholique de Louvain" mededeling van informatiegegevens uit het Rijksregister van de natuurlijke personen wordt verleend in het kader van een onderzoek naar het religieus en ethisch pluralisme in Europa

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer,

Gelet op de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, inzonderheid artikel 29;

Gelet op de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen, inzonderheid artikel 5, tweede lid, b), gewijzigd door de wetten van 19 juli 1991 en 8 december 1992;

Gelet op de adviesaanvraag van de Minister van Binnenlandse Zaken, d.d. 23 juni 1997;

Gelet op het verslag van mevr. N. LEPOIVRE,

Brengt op 11 september 1997 het volgende advies uit :

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG :

De adviesaanvraag betreft een ontwerp van koninklijk besluit opgesteld in toepassing van het koninklijk besluit van 3 april 1995 tot vaststelling van de voorwaarden waaraan de instellingen bedoeld in artikel 5, tweede lid, b) van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen moeten voldoen om mededeling te verkrijgen van informatiegegevens die in dit register opgenomen zijn.

Dit besluit heeft specifiek betrekking op de uitvoering van wetenschappelijke navorsings- en onderzoekswerkzaamheden.

II. ONDERZOEK VAN HET ONTWERP :

Het ontwerp van koninklijk besluit dat aan de Commissie wordt voorgelegd, heeft betrekking op een verzoek van de "Université catholique de Louvain" en de Katholieke Universiteit Leuven, om mededeling te bekomen van bepaalde gegevens van het Rijksregister, teneinde een onderzoek uit te voeren naar het "religieus en ethisch pluralisme in Europa".

Het onderzoek wordt in verscheidene Europese landen tegelijkertijd uitgevoerd.

Het wordt gesteund door de "European Science Foundation" en, voor België, door het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek.

De verzameling van gegevens zal worden uitgevoerd door 2 onderzoekscentra, namelijk het "Point d'appui inter-universitaire sur l'opinion publique et la politique" van het "Département de Sciences Politiques et Sociales" van de U.C.L. en het Interuniversitair Steunpunt Politieke-Opinieonderzoek van het Departement Sociologie van de K.U.L.

De analyse van de data wordt uitgevoerd door het Onderzoekscentrum "Sociologie van Religie en Cultuur" van het Departement Sociologie, onder de leiding van mevr. Liliane VOYE, Hoogleraar aan de U.C.L. en dhr. Karel DOBBELAERE, Gewoon Hoogleraar aan de K.U.L.

De mededeling van de in het Rijksregister opgeslagen gegevens met betrekking tot de naam, voornamen, geboorteplaats en -datum, geslacht en hoofdverblijfplaats wordt enkel gevraagd voor het opstellen, op een willekeurige basis, van een representatieve steekproef van 6.500 personen, ouder dan 18 jaar.

Minimum 1.000 personen, die uitdrukkelijk hebben toegestemd om aan het onderzoek mee te werken, zullen worden ondervraagd door een team van interviewers dat gewoonlijk werkzaam is voor de U.C.L. en de K.U.L.

III. WETTELIJK EN REGLEMENTAIR KADER :

A) Wet van 08.08.1983

In toepassing van artikel 5, tweede lid, b) van de wet van 08.08.1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen, kan de Koning, na advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, aan de instellingen van Belgisch recht die opdrachten van algemeen belang vervullen, de mededeling verlenen van de nodige informatiegegevens uitsluitend voor de uitvoering van wetenschappelijke navorsings- en onderzoekswerkzaamheden.

Beide universitaire instellingen -U.C.L. en K.U.L.- beantwoorden aan de voorwaarden gesteld in artikel 5, tweede lid, b) om de mededeling te verkrijgen van de gegevens van het Rijksregister.

B) Koninklijk besluit van 3 april 1995

In het koninklijk besluit van 3 april 1995 worden de voorwaarden gepreciseerd waaraan de instellingen bedoeld in artikel 5, tweede lid, b) van voornoemde wet van 8 augustus 1983 moeten voldoen om mededeling te verkrijgen van informatiegegevens van het Rijksregister.

Het gaat om de volgende voorwaarden :

1°) Wat de instellingen betreft die een aanvraag indienen (artikel 1) :

1. rechtspersoonlijkheid bezitten;
2. over het nodige personeel en de nodige technische middelen beschikken voor de uitvoering van het beoogde wetenschappelijk onderzoek;
3. in de arbeidsovereenkomsten een verklaring laten opnemen of door het personeel laten ondertekenen waarin ze ertoe verplicht worden het vertrouwelijke karakter van de door het Rijksregister meegedeelde informatie te eerbiedigen;
4. de verbintenis aangaan zelf de activiteiten uit te voeren en slechts op onderaanneming beroep te doen na uitdrukkelijke machtiging bij koninklijk besluit;
5. zich onderwerpen aan de controle van zowel de Minister van Binnenlandse Zaken, als van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer ⁽¹⁾;
6. de door het Rijksregister meegedeelde persoonsgegevens in een apart bestand opslaan dat slechts met het bestand dat de gegevens van wetenschappelijke aard bevat in verband gebracht kan worden door middel van een intern identificatienummer, en de personen die toegang tot dat bestand hebben bij name aanwijzen;

¹⁾ Men merke op dat art. 1, 5° van de Nederlandse tekst van het K.B. van 3 april 1995 spreekt van "hetzij ... hetzij", daar waar de Franse tekst het heeft over "tant par ... que par".

7. de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek slechts publiceren of aan derden verstrekken in de vorm van anonieme informatie.

2°) Wat het onderzoek betreft :

8. als van wetenschappelijk belang erkend worden door de Minister die bevoegd is voor wetenschapsbeleid, na advies van de Interministeriële Commissie voor Wetenschapsbeleid (artikel 2);
9. beperkt zijn tot de informatie uit het Rijksregister die noodzakelijk is (artikel 3).

3°) Wat de procedure voor de indiening van de aanvraag betreft :

De aanvraag moet gericht worden aan de Minister van Binnenlandse Zaken en vergezeld zijn van alle documenten waaruit blijkt dat hierboven opgesomde voorwaarden vervuld zijn. Bovendien moet de aanvraag vergezeld gaan van de statuten van de instelling (artikel 5 van het koninklijk besluit van 3 april 1995).

4°) Wat de inhoud van het koninklijk besluit betreft :

Het koninklijk besluit waarin de machtiging wordt toegekend, moet melding maken van :

1. de aard van de gegevens die door het Rijksregister mogen worden meegedeeld;
2. het doel waarvoor deze gebruikt mogen worden;
3. de termijn gedurende welke de gegevens mogen worden bewaard;
4. de voorwaarden van eventuele onderaanneming en de identiteit van de eventuele onderaannemers;
5. de datum waarop de Commissie haar advies heeft uitgebracht (artikel 6 van hetzelfde koninklijk besluit).

5°) Wat het ontwerp van koninklijk besluit betreft :

Uit het dossier dat aan de Commissie wordt voorgelegd, blijkt dat de U.C.L. en de K.U.L. alle voorwaarden vervullen die door het koninklijk besluit van 3 april 1995 worden opgelegd om mededeling van de gegevens van het Rijksregister te bekomen.

Het verslag aan de Koning preciseert de maatregelen die worden genomen om de bescherming van de persoonlijke levenssfeer te waarborgen.

Dit verslag en de documenten die door de Minister van Binnenlandse Zaken aan de Commissie werden overgemaakt tonen o.a. aan dat :

- * de twee onderzoekscentra die van de universiteiten afhangen over het nodige personeel en materieel beschikken om het geplande onderzoek tot een goed einde te brengen;
- * de drie wetenschappelijk medewerkers van deze centra er zich reeds schriftelijk toe verbonden hebben om de door het Rijksregister meegedeelde gegevens slechts te gebruiken voor de uitvoering van wetenschappelijke navorsings- en onderzoekswerkzaamheden waarvoor ze de gegevens hebben verkregen en dat ze de werkzaamheden zelf zullen uitvoeren, zonder beroep op onderaanneming;
- * er twee verschillende bestanden zullen worden bijgehouden :
 - een eerste bestand met de gegevens van het Rijksregister, enkel toegankelijk met een sleutelcode;
 - een tweede bestand met de gegevens die werden bekomen op basis van de vragenlijsten.

Enkel de medewerkers van beide onderzoekscentra, met name 3 wetenschappelijk medewerkers, zullen de sleutelcode kennen (volgens het verslag aan de Koning) of het intern identificatienummer, dat geen inhoudelijke betekenis heeft (volgens de brief dd. 23 januari 1997 van de K.U.L. aan de Minister van Binnenlandse Zaken en bijlage 4 bij die brief), waarmee beide bestanden met elkaar in verband gebracht kunnen worden.

- * de persoonsgegevens gedurende een beperkte periode zullen worden bewaard en vernietigd op, ten laatste, 31 december 1998.

IV. ALGEMENE OPMERKINGEN :

1. De Commissie is van oordeel dat het niet past dat de universiteiten zelf rechtstreeks 6.500 personen uitkiezen om ze hun toestemming te vragen voor deelname aan het onderzoek.

Een dergelijke benadering maakt het de universiteiten in werkelijkheid mogelijk om gegevens te bekomen over al de personen die in het Rijksregister zijn opgeslagen, wat niet gerechtvaardigd is.

De persoonlijke levenssfeer van de personen wordt immers beter beschermd, indien de universiteiten het Rijksregister vragen om zelf de 6.500 personen te selectionneren op basis van door de universiteiten gepreciseerde criteria.

Het Rijksregister zelf zou de 6.500 weerhouden personen aanschrijven.

In dit schrijven, op te stellen door de universiteiten, zullen de 6.500 personen die van de steekproef deel uitmaken op de hoogte worden gebracht van de doeleinden van het onderzoek en van hun recht om niet aan het onderzoek mee te werken, zoals terecht voorzien in artikel 2 van het ontwerp van koninklijk besluit.

Deze methode wordt reeds toegepast door de Kruispuntbank van de sociale zekerheid, tot voldoening van de onderzoekers.

De Commissie wenst dat haar, vóór de verzending door het Rijksregister, het ontwerp van brief wordt bezorgd waarin de geselecteerde personen om hun uitdrukkelijke toestemming wordt gevraagd voor deelname aan het onderzoek.

2. De U.C.L. en de K.U.L. vragen de mededeling van de informatiegegevens opgesomd in artikel 3, eerste lid, 1° (naam en voornamen), 2° (geboorteplaats en -datum), 3° (geslacht) en 5° (hoofdverblijfplaats) van de voormelde wet van 8 augustus 1983.

In het verslag aan de Koning rechtvaardigen zij hun aanvraag, behalve wat de geboorteplaats betreft. De kennis van de geboorteplaats van de ondervraagde personen lijkt geen belang te hebben voor het onderzoek. Het is dus niet nodig om deze, via het Rijksregister, mee te delen aan de universiteiten.

3. Conclusies

Het ontwerp van koninklijk besluit dat de Commissie voor advies wordt voorgelegd, voldoet aan de voorschriften van voornoemd koninklijk besluit van 3 april 1995.

Artikel 1 zou evenwel moeten gewijzigd, teneinde rekening te houden met hierboven vermeld opmerkingen.

4. Het advies van de Commissie wordt door de universiteiten slechts gevraagd om mededeling te bekomen van bepaalde gegevens van het Rijksregister. De informatiegegevens die de universiteiten in het kader van het onderzoek zullen verzamelen en verwerken, zijn gevoelige gegevens in de zin van artikel 6 van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens.

De Commissie acht het bijgevolg opportuun hun aandacht te vestigen op hun verplichting om de bepalingen na te leven van het koninklijk besluit (nr. 14) van 22 mei 1996 tot vaststelling van de doeleinden, de criteria en de voorwaarden van toegestane verwerkingen van de gegevens bedoeld in artikel 6 van voornoemde wet.

Uit de door de U.C.L. en de K.U.L. verstrekte verklaringen blijkt dat het onderzoek op het terrein zal worden gevoerd door een ploeg interviewers die een specifieke vormingsdag zal krijgen.

Teneinde artikel 7 van voornoemd koninklijk besluit (nr. 14) na te leven, moeten de interviewers dus, net zoals de wetenschappelijk medewerkers, een document ondertekenen waarbij ze zich ertoe verbinden het beroepsgeheim alsmede de vertrouwelijkheid van de gegevens die zij ontvangen of ingezameld hebben te bewaren.

Zonder zich te mengen in de onderzoeksmethodologie, die behoort tot de vrijheid van het wetenschappelijk onderzoek, staat de Commissie erop dat de universiteiten voorrang geven aan de methode die het risico op inbreuken op de persoonlijke levenssfeer tot een minimum herleidt.

OM DEZE REDENEN,

Brengt de Commissie, middels de wijziging van artikel 1 van het ontwerp van koninklijk besluit, een gunstig advies uit.

De secretaris,

De voorzitter,

(get.) J. PAUL.

(get.) P. THOMAS.